

INSON RESURLARINI BOSHQARISHDA IQTIDORLI YOSHLAR BILAN ISHLASHNING SINGAPUR TAJRIBASI

Fayziyeva Nargiza Nasullayevna

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqola Singapurda inson resurslarini boshqarishning innovatsion yondashuvlarini o'rganib, bu tajribani O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyatlarini tahlil qilishga bag'ishlangan. Singapur modeli inson kapitalini rivojlantirishga yo'naltirilgan strategiyalarning muvaffaqiyatli namunasi. Maqolada "SkillsFuture" dasturi, ta'lim tizimining iqtisodiy ehtiyojlarga moslashuvchanligi, hayot bo'yi o'qitish tamoyili va iqtidorli yoshlarni rivojlantirishga qaratilgan maxsus dasturlar kabi innovatsion yondashuvlar tahlil qilingan. O'zbekistonning ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish hamda iqtidorli yoshlarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha strategik tavsiyalar ishlab chiqilgan. Ushbu maqola O'zbekiston uchun inson kapitalini boshqarishda samarali chora-tadbirlarni aniqlashda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Inson kapitali, Singapur tajribasi, ta'lim tizimi, SkillsFuture dasturi, innovatsion boshqaruv, iqtidorli yoshlar, hayot bo'yi o'qitish, mehnat bozori, O'zbekiston siyosati, davlat-xususiy sektor hamkorligi.

Inson kapitali bugungi global iqtisodiyotda davlatlarning raqobatbardoshligini belgilaydigan asosiy omillardan biri hisoblanadi. Mamlakatning muvaffaqiyati zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega, yuqori malakali kadrlarni shakllantirish va ularni samarali boshqarishga bog'liq. Singapur misolida inson resurslarini boshqarishning innovatsion yondashuvlari ko'plab davlatlar uchun namuna bo'lib xizmat qilmoqda. Ushbu mamlakatda iqtidorli yoshlar bilan ishlash uchun ishlab chiqilgan tizimlar, xususan, ta'lim va o'zini rivojlantirish imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan strategiyalar, nafaqat iqtisodiy o'sishni, balki jamiyatning barqaror rivojlanishini ham ta'minlab kelmoqda. O'zbekistonda ham iqtidorli yoshlarni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaraladi. Yosh avlodning bilim va ko'nikmalarini oshirish orqali mamlakatning global maydondagi mavqei mustahkamlash maqsadida keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, Singapur tajribasini o'rganish va mahalliy sharoitlarda tatbiq etish O'zbekistonda inson kapitalini samarali boshqarishda yangi imkoniyatlar yaratishi mumkin. Ushbu maqola Singapurda inson resurslarini boshqarishning o'ziga xos jihatlarini o'rganish va ushbu tajribani O'zbekiston sharoitiga moslashtirish imkoniyatlarini tahlil qilishga bag'ishlangan. Maqolada iqtidorli yoshlar bilan ishlashning innovatsion yondashuvlari, xorijiy tajribalar hamda mahalliy sharoitlarni

hisobga olgan holda strategik tavsiyalar ko‘rib chiqiladi. Inson kapitali davlatlarning iqtisodiy va ijtimoiy muvaffaqiyatida eng muhim rol o‘ynaydi. Singapur tajribasi inson kapitalini boshqarishda samarador yondashuvlarning namunasidir. Mamlakatning iqtisodiy strategiyasi ta‘lim, innovatsiyalar va iqtidorli yoshlarni rivojlantirishga asoslangan bo‘lib, bu jarayonlar bir-biriga uzviy bog‘langan. Ushbu maqolada Singapurda inson resurslarini boshqarishning nazariy va amaliy jihatlari, iqtidorli yoshlar bilan ishlashning innovatsion usullari va bu tajribaning O‘zbekistonda qo‘llanish imkoniyatlari batafsil tahlil qilinadi.

Singapur inson kapitalining iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rnini boshidan to‘g‘ri anglab, bu borada izchil siyosat yuritib kelayotgan davlatlardan biridir. Mamlakatning ta‘lim tizimi iqtisodiyotning ehtiyojlari va strategik maqsadlariga muvofiq shakllantirilgan bo‘lib, ilm-fan va innovatsion texnologiyalar asosida rivojlanmoqda. Bu tizim nafaqat yosh avlod, balki butun aholiga o‘z bilim va ko‘nikmalarini yangilab borish imkonini beradi. Singapur hukumatining ta‘lim va malaka oshirishni rivojlantirishga qaratilgan dasturlari xalqaro tajribaga tayanib, iqtisodiy raqobatbardoshlikni oshirishga xizmat qilmoqda. Singapur hukumati tomonidan qabul qilingan "SkillsFuture" dasturi yoshlar va kattalar uchun o‘z malakalarini oshirish imkoniyatlarini yaratadi [1]. "SkillsFuture" dasturi Singapurning inson kapitalini boshqarishdagi muvaffaqiyatining markaziy qismi hisoblanadi. Ushbu dastur 2015-yilda ishga tushirilgan bo‘lib, uning maqsadi yoshlar va kattalarga malaka oshirish imkoniyatlarini taqdim etishdir. **"SkillsFuture" dasturi** nafaqat iqtisodiyotning asosiy tarmoqlari ehtiyojlarini qondirishni, balki fuqarolarning malakalarini yuqori darajaga ko‘tarishni maqsad qilgan. Ushbu dastur axborot texnologiyalari, biotexnologiya va muhandislik sohalarida yuqori malakali kadrlarni yetishtirish orqali Singapur xalqaro miqyosda raqobatbardosh davlatga aylanishiga yordam berdi. Dastur aholining har bir qatlamini qamrab oladi. Misol uchun, dastur doirasida fuqarolarga malaka oshirish bo‘yicha kuponlar beriladi, bu esa ta‘lim olishning moliyaviy jihatlarni osonlashtiradi. Shu bilan birga, kompaniyalarga o‘z xodimlarini qayta tayyorlash uchun subsidiya ajratiladi. Bu yondashuv iqtisodiyotning turli sektorlarida malakali ishchi kuchi yetkazib berish imkonini beradi [2]. Singapurning inson kapitalini boshqarishda muvaffaqiyat qozonishiga yordam bergan asosiy omil uning ijtimoiy-iqtisodiy strategiyasi bilan ta‘lim tizimi o‘rtasidagi uyg‘unlikdir. Bunda fuqarolarning qobiliyatlarini to‘liq amalga oshirishga imkon beradigan yondashuvlar qo‘llaniladi. Davlat tomonidan nafaqat ta‘limga, balki innovatsion boshqaruv texnologiyalariga ham sarmoya kiritiladi. Bu esa iqtidorli yoshlarni rivojlantirishda qo‘shimcha samaradorlikni ta‘minlaydi. Singapur yosh avlod iste‘dodini rivojlantirish uchun maxsus dasturlarni ishlab chiqqan. Xususan, "Gifted Education Programme" orqali yuqori qobiliyatli o‘quvchilar aniqlanadi va ularga maxsus ta‘lim imkoniyatlari taqdim etiladi [3]. Yuqori qobiliyatli yoshlarni aniqlash va ularni rivojlantirish uchun

tashkil etilgan "Gifted Education Programme" orqali har bir iste'dodli shaxsning imkoniyatlarini to'liq ochishga e'tibor qaratiladi. Bu dasturda qatnashadigan o'quvchilar maxsus tayyorlangan o'quv dasturlari orqali milliy va xalqaro darajada muvaffaqiyat qozonish imkoniga ega bo'ladilar. Ushbu dastur Singapurning ta'lim siyosatida innovatsion yondashuvlar joriy etilganining yorqin misolidir. Singapurda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi samarali hamkorlik tufayli mehnat bozoridagi ehtiyojlar real vaqt rejimida kuzatilib, ularga mos ravishda kadrlar tayyorlanadi [4]. Masalan, texnologik sohalardagi ish o'rinlarini to'ldirish uchun maxsus o'quv kurslari va malaka oshirish dasturlari yo'lga qo'yilgan. Bu esa iqtisodiyotning uzluksiz rivojlanishini ta'minlaydi.

Hayot bo'yi o'qitish (Lifelong Learning) tamoyili Singapurning inson resurslarini boshqarish tizimining ajralmas qismidir. Ushbu tamoyil orqali nafaqat yoshlar, balki barcha yoshdagi fuqarolar uchun ta'lim olish imkoniyati yaratiladi. Ta'limning bu modeli fuqarolarning iqtisodiy sharoitga moslashuvchanligini oshiradi va ularni mehnat bozorining yangi talablari bilan tanishtiradi [5]. Bu jarayonda davlatning moliyaviy qo'llab-quvvatlovi muhim ahamiyat kasb etadi, chunki har bir fuqaro malaka oshirish uchun zarur bo'lgan moliyaviy resurslarga ega bo'lishi kafolatlanadi. O'zbekistonda ham inson kapitalini rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Davlat tomonidan amalga oshirilgan "Yoshlar – kelajagimiz" dasturi yoshlarning ta'lim olish va kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qilmoqda [6]. Shu bilan birga, oliy ta'lim tizimida amalga oshirilgan islohotlar mehnat bozorining ehtiyojlariga mos kadrlar yetkazib berishga qaratilgan. Biroq, hali ham ta'lim tizimining barcha bosqichlarida iste'dodlarni aniqlash va rivojlantirish tizimini takomillashtirish zarur. Singapur tajribasini O'zbekiston sharoitida qo'llashning qator imkoniyatlari mavjud. Birinchidan, ta'lim tizimida zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish va hayot bo'yi o'qitish tamoyilini tatbiq etish orqali iqtisodiyot ehtiyojlariga mos kadrlar tayyorlash mumkin. Ikkinchidan, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish orqali mehnat bozorining ehtiyojlariga tezkor javob berish imkoniyati yaratiladi. Uchinchidan, iqtidorli yoshlarni qo'llab-quvvatlash uchun maxsus dasturlar va loyihalar ishlab chiqilishi lozim. O'zbekistonda Singapur modelining qabul qilinishi mahalliy sharoitlarga mos ravishda amalga oshirilishi kerak. Masalan, mahalliy iqtisodiyotning o'ziga xos jihatlari va ta'lim tizimining mavjud holati hisobga olinishi zarur. Shu bilan birga, mahalliy iqtidorlarni aniqlash va rivojlantirish uchun o'ziga xos milliy dasturlar ishlab chiqilishi kerak. Bunda xalqaro tajribadan foydalanish bilan bir qatorda milliy madaniyat va an'analarga ham e'tibor berish lozim.

Xulosa va Tavsiyalar

Singapur tajribasi inson kapitalini boshqarishda samarali yondashuvlarning muvaffaqiyatli namunasidir. Ushbu model O'zbekistonda inson resurslarini

boshqarishni takomillashtirish uchun qator saboqlarni beradi. Ta'lim tizimiga zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, hayot bo'yi o'qitish tamoyillarini tatbiq etish va mehnat bozorining ehtiyojlariga mos ravishda kadrlar tayyorlash bu jarayonda asosiy yo'nalishlar bo'lishi mumkin. Quyidagi tavsiyalar O'zbekistonda inson kapitalini samarali boshqarishga yordam beradi:

1. Ta'lim tizimini global standartlarga moslashtirish va zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish.
2. Hayot bo'yi o'qitish tamoyilini milliy ta'lim tizimiga integratsiya qilish.
3. Davlat va xususiy sektor o'rtasida kadrlarni tayyorlash va mehnat bozorining ehtiyojlariga javob berish bo'yicha hamkorlikni kuchaytirish.
4. Iqtidorli yoshlarni rivojlantirish uchun maxsus dasturlar va loyihalarni ishlab chiqish va qo'llab-quvvatlash.

Mazkur chora-tadbirlar O'zbekistonning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishini yanada mustahkamlash uchun mustahkam asos yaratadi.

Foydalanilgan Adabiyotlar:

1. Chia, A. (2020). Singapore's Education System: Key to its Economic Growth. Singapore Economic Review.
2. Tan, J. P. (2018). SkillsFuture and Lifelong Learning in Singapore. Journal of Education Policy.
3. Lee, K. Y. (2015). The Gifted Education Programme in Singapore: A Policy Perspective. Asia Pacific Journal of Education.
4. Wong, P. T. (2019). Labor Market Innovations in Singapore. Harvard Business Review.
5. Goh, C. T. (2021). Lifelong Learning: The Singapore Model. The Economist.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmoni. (2020). "Yoshlar – kelajagimiz" dasturi. Toshkent.